

Prílohy

SJL – 26. 04. – 30. 04. 2021 – VIII. A, B

26. 04. 2021

Poznámky!

Vojtech Zamarovský: Slová, slová....

/1919- 2006/

- slovenský autor literatúry faktu

Z knihy: Na počiatku bol Sumer

Literárna forma: próza

Literárny druh: epika

Literárny žáner: historický cestopis

Téma: Sumerská literatúra, platnosť sumerských prísloví v dnešnej dobe.

Hlavná myšlienka: Oboznámiť čitateľa s najzaujímavejšími faktami o Sumeroch, ich kultúre i odkaze pre ďalšie generácie.

Prečítajte úryvok z učebnice LV.

Nasledujúce úlohy vypracuj do zošita LV.

- 1. Z ktorých oblastí sú historické fakty, ktoré zaznamenáva autor?**
- 2. Ako súvisí názov úryvku s jeho obsahom?**
- 3. Na aké 2 časti by si text rozdelil/-a? Vymysli im názvy.**
- 4. Vyhľadaj v texte:**
  - a) odborné termíny**
  - b) umelecké slová**
- 5. Vysvetli výrok „História – učiteľka života“ v súvislosti s ukážkou.**

27. 04. 2021

Poznámky!

Prístavok

- voľný zhodný prívlastok vyjadrený podstatným menom,
- stojí za nadradeným podstatným menom,
- pomenúva z iného hľadiska to, čo už bolo pomenované prvým podstatným menom,
- zvyčajne je rozvítý a od nadradeného podstatného mena ho oddeľujeme čiarkami,

- bližšie určuje podstatné meno, ku ktorému je pripojený,
- ak ho z vety vynecháme, jej zmysel sa neporuší,
- napr. Bratislava, hlavné mesto Slovenska, sa pretvára na moderné veľkomesto.
- Hviezdoslav, veľký slovenský básnik, písal krásne verše o prírode.
- Janko Kráľ, najrevolučnejší slovenský básnik, burcoval národ do boja
- za slobodu.

Môže byť:

- **holý**

Janko Kráľ, básnik, patrí medzi významné osobnosti našej literatúry.

- **rozvítý**

Janko Kráľ, romantický básnik, patrí medzi významné osobnosti našej literatúry.

28. 04. 2021

Vypracuj nasledujúci pracovný list !

Učebnica LV str. 92

Vojtech Zamarovský: Slová, slová, slová

1. Z akej knihy pochádza úryvok?

.....

2. Vymenuj tri literárne žánre Sumerov:

.....

3. Číslami 1 – 5 zorad' tvorbu starovekých kultúr od najstaršej po najmladšiu, dopiš k nim aj národ, ku ktorému patrili

Príslovia, eposy	Kniha prísloví	Ponaučenia	Hymnus na slnko	Iliada a Odyssea

4 Vymenuj národy, ktoré žili v blízkosti územia Sumerov:

.....

.....

5. Vysvetli význam slova antológia -

.....

6. Uved' číselné údaje: a) pred koľkými rokmi boli príslovia Sumerov zapísané:

.....

b) koľko ich poznáme v dnešnej dobe: .....

7. K slovenskému prísloviu prirad' sumerské s podobným významom:

Slovenské príslovie	Sumerské príslovie	Význam
Ešte vlka nezabili, už na jeho kožu pili.		
Dostať sa z kaluže pod odkvap.		
Šaty robia človeka.		

8. Z textu vyhl'adaj príslovie, ktoré hovorí o:

a) nehospodárnosti pri stavbách -

.....

.....

b) o nešikovných ľuďoch -

.....

.....

29. 04. 2021

Poznámky!

Skladba (Syntax)

VETNÉ ČLENY

1. základné (hlavné) - podmet - prísudok - vetný základ

2. rozvíjacie (vedľajšie):

- prívlastok
- predmet
- príslovkové určenie

Vetné členy – podľa rozvitosti:

1. holé – mama
2. rozvité – moja mama
3. viacnásobné – mama s otcom, mama a otec, nielen mama, ale aj otec

HLAVNÉ VETNÉ ČLENY

Prísudok

Pýtame sa naň otázkou: Čo robí? Čo sa s ním deje?

Môže byť:

- a) slovesný – Robotník pracuje.
- b) slovesno-menný – Otec je architekt.
- jednoduchý – Babka číta.
- rozvítý – Babka číta noviny.
- viacnásobný – Babka číta a číta.

Slovesný prísudok býva vyjadrený:

- určitým tvarom plnovýznamového slovesa: Jurko by nezabudol. Návšteva odišla. Pozerám film. Teta sa bude sťahovať.
- určitým tvarom neplnovýznamového slovesa + neurčitok plnovýznamového slovesa: Susedia chcú cestovať. Pocestný sa musel rozlúčiť.

Slovesno-menný prísudok

- podstatné alebo prídavné meno + určitý tvar slovesa byť: Mama bola spravodlivá. (ja)
Budem futbalistom. Obraz je hotový.

Slovesno-menný prísudok tvorí:

určitý tvar slovesa byť, stať sa

+ **podstatné meno**: Strýko bol rušnovodič. Eva sa stala modelkou.

+ **prídavné meno** – Hráči budú rýchlejší. Mačiatko je strakaté.

+ **zámeno** – Pero je moje. Trieda je naša.

+ **číslovka** – Futbalisti boli druhí. Samo bol tretí v poradí.

+ **príslovka** – Cieľ je ešte ďaleko.

POZOR !

Ak sloveso byť vyjadruje význam existovať, žiť, je plnovýznamové a tvorí jednoduchý slovesný prísudok: Bol raz jeden kráľ. Doma boli všetci. Strašidlá nie sú.

Podmet

- pýtame sa naň otázkou: **Kto? Čo?** – LEN v nominatíve

Býva vyjadrený:

- **podstatným menom**: Moja suseda pracuje v záhrade.

- **prídavným menom**: Sýty hladnému neverí.

- **spodstatnené prídavné meno** – Pocestný sa zastavil. Vedúca je chorá.)

- **zámenom**: Ja som bol najlepší. Niekoľko klope.

- **číslovkou**: Prvý zbral všetko. Tretí výska.

- **slovesom**:

a) neurčitok: Fajčiť je zakázané. Nadávať sa nepatrí

b) trpné prídavné: Menovaný sa ospravedlnil.)

c) činné prídavné: Súťažiaci sa rozišli.

Podmet môže byť:

- **vyjadrený**: Žiaci boli úspešní.

- **nevyjadrený**: Získali druhé miesto. (oni)

Opakovanie - skladba

1. Vypíš z radu slová, ktoré sa môžu vo vete stať vetným členom: áno, iba, vedúci, páví, poležiačky, alebo, reku, jeden

.....

2. Použi podstatné meno dievča vo vete tak, aby bolo:

- súčasťou prísudku .....
- nezhodným prívlastkom .....
- priamym predmetom .....

3. Urči, akým vetným členom sú podčiarknuté slová vo vetách:

- Lekár mi prísne zakázal kúpať sa v studenej vode. ....
- Pri jazere je napísaný zákaz kúpať sa v ňom. ....
- Kúpanie na tomto mieste je zakázané! .....
- Na dvor doliehal výskot a smiech kúpajúceho sa drobizgu. ....

4. Z predchádzajúcej úlohy vypíš z viet prísudzovacie sklady / podmet, prísudok/

- .....
.....
- .....
.....

5. Napíš vetu:

- S nevyjadreným podmetom .....
- S nezhodným prívlastkom .....
- S priamym predmetom .....
- S nepriamym predmetom .....
- S vetným základom .....

6. Doplň vetu Utekaj .....! aby si príslovkové určenie vyjadril:

- príslovkou .....
- podstatným menom .....
- zámenom .....
- neurčitkom slovesa .....

30. 04. 2021

Skladba (Syntax)

VETNÉ ČLENY

VEDĽAJŠIE VETNÉ ČLENY

Prívlastok

Pýtame sa naň otázkami: Aký? Aká? Aké?, Ktorý? Ktorá? Ktoré?, Čí? Čia? Čie?

Najčastejšie býva vyjadrený:

- prídavným menom (usilovní žiaci)
- zámenom (moji spolužiaci),
- číslovkou (prvý pretekár)
- podstatným menom (kytica kvetov)
- príslovkou (cesta domov)
- slovesom (chut' učiť sa)

Prívlastok môže byť:

- **zhodný** – zhoduje sa s nadradeným vetným členom v rode, čísle a páde, napr.: z vysokého stromu pekný chlapec, prvý sneh, môj otec
- **nezhodný** – nezhoduje sa s nadradeným vetným členom, napr.: cesta domov, cesta lesom, výstava v Bratislave, plač dieťaťa

Nezhodný prívlastok

sa s nadradeným podstatným menom nezhoduje v rode, čísle a páde.

Stojí zvyčajne za podstatným menom, ktoré rozvíja: mesto detí, tanier polievky, izba sestry

Nezhodný prívlastok býva vyjadrený:

- najčastejšie podstatným menom v genitíve (pohár mlieka – G)
- v inom páde (služba vlasti – D, výzva na uzmierenie – A)
- príslovkou (cesta späť, ulica vpravo)
- neurčitkom (úmysel pomôcť)

Prístavok

Prívlastok vyjadrený podstatným menom/zámenom v rovnakom páde ako nadradené slovo a

oddelený od neho čiarkou – Synček, drobček, pod' sem!

Predmet

Pýtame sa naň všetkými pádovými otázkami okrem N

Môže byť:

- **priamy** – je v akuzatívne (čítam knihu)
- **nepriamy** – je vyjadrený ostatnými pádmi (idem s bratom, počul o nehode, požičiam kamarátovi)

Príslovkové určenie

Pýtame sa naň otázkami: **Kde? Kedy? Ako? Prečo?**

Delí sa na:

- prísluvkové určenie miesta (Na lúke sa hrajú deti.)
- prísluvkové určenie času (Domov sa vrátil neskoro.)
- prísluvkové určenie spôsobu (Na stole bolo čisto.)
- prísluvkové určenie príčiny (Urobil to náročky.)

POZOR!

cesta **domov – nezhodný prívlastok rozvíja vždy podstatné meno**

išiel **domov – prísluvkové určenie rozvíja sloveso**

Cvičenie na určovanie vetných členov

Odpíš vetvy a urč vetné členy.

VZOR:

Naša mama varila včera polievku so zeleninou.

Naša – 5z, mama – 2v, varila – 1s, polievku – 3Ap, so zeleninou – 5n

.....
1. Prečítala rozprávkovú knihu svojej sestry.

.....
2. Urobili to naschvál.

.....
3. Na poli sa rozzelenali oziminy.

.....
4. Mama a otec odišli na dovolenku do Talianska.

.....
5. Prítomní v sále spievali a tancovali.

.....
6. Moja sestra je lekárka.

.....
7. Pracuje s kamarátkou v Bratislave.

.....